TANGRITAG

ئىمىن ئەھمىدى بىلەن
ئوسمانجان ساۋۇت ماقالىلىرى

2000.4

天尔塔格

تەڭرىتاغ

ISSN 1004-1745

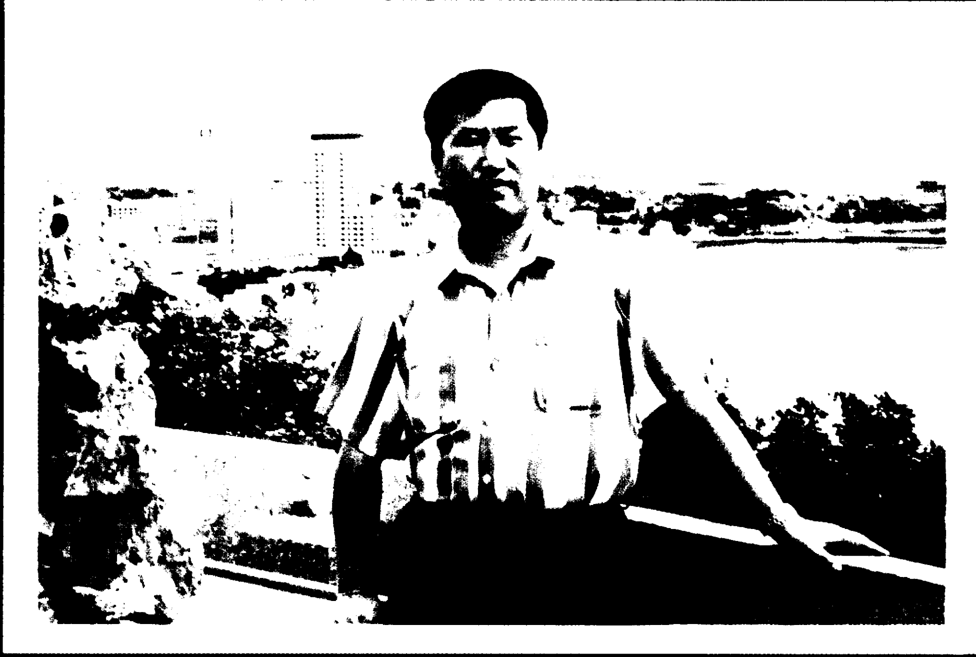

...ي قىسمەنى ئېچىش»تىكى ئەزىمەتلەر

سۇلايمان ئابدۇللا 1974 - يىلى 7 - ئايدا قىسىمدىن چېكىنىپ، مەلۇم بىر [illegible] - باغ
[illegible] خىزمەتكە چۈشتى. ئۇ، [illegible]
ئەستايىدىللىق ۋە مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن [illegible]
[illegible] 1995 - يىلى 10 - ئايدا
[illegible]
[illegible] ئۆستۈرۈلدى.

خىزمەتتىكى 20 يىللىق [illegible] سۇلايمان ئابدۇللا [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

باش مۇھەررىر: ھەبىبۇللا مۇھەممەت
مۇئاۋىن باش مۇھەررىر: پولات ھېۋزۇللا
قانۇن مەسلىھەتچىمىز: ئابلىمىت رەھىم

2000.4

تەڭرىتاغ

دەۋر روھى، يەرلىك خۇسۇسىيەت،
ياشلار ئالاھىدىلىكى، مىللىي ئۇسلۇب

تەھرىر ھەيئەتلەر:

ئازات سۇلتان، ئابدۇقادىر جالالىدىن، ئەخمەت ئىمىن، ئەكبەر ئېلى، ئىمىن ئەھمىدى، بوغدا ئابدۇللا، مۇرات مەتنىياز، مۇختار مەخسۇت، مۇھەممەت پولات، غوپۇر نۇر، ھاجى قۇتلۇق قادىرى، ئوسمانجان ساۋۇت

ئۈرۈمچى شەھەرلىك ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى چىقاردى
«تەڭرىتاغ» ژۇرنىلى تەھرىر بۆلۈمى تۈزۈپ نەشر قىلدى

E-mail:tangri@mail.wlxj.cn

مۇندەرىجە

چولپان

جاپالىق دۇنياۋى رېكورت مۇساپىسى (ئەدەبىي ئاخبارات)...... ئەركىن نۇر، ئىمىرھەسەن ماخمۇت (4)

گۈزەللىش، سىناق، ئىگىلىق

دۇەن جىيۇن، ئەخمەتجان تۇرۇپ، ئابدۇرېشىت سۇلايمان، ئاسىمجان ئوبۇلقاسىم، ھۆررىيەت مۇھەممەت، نۇرشات مەمتىلى، ئىزىز نامان .... (66)

ھېكايىلەر

ياتلىق بولۇش .... ئابلەت قۇربان (76)

مەسئۇل مۇھەررىر: ئەركىن نۇر
مۇھەررىرلەر: ئەكبەر سالىھ
سەنەۋەر ئۆمەر
ئالىم خالىدىن
ئىمىرھەسەن مەخمۇت
مەسئۇل كوررېكتور: خەلچەم ئابلىمىت
گۈزەل - سەنئەت مۇھەررىرى: ئەكبەر سالىھ
تارقىتىش خادىمى: ئىمىرھەسەن ماخمۇت

(قوش ئايلىق ئەدەبىي ژۇرنال)   ئومۇمىي 81 - سان

ماگنا تەسىر كۆرسەتكەن كىتابلار

مەن ئوقۇغان كىتابلار.................................... ئوسمانجان ساۋۇت (81)

ماقالىلەر

قۇملۇقتىكى پەلسەپە ۋە بوستانلىقتىكى شېئىر .... ئىمىن ئەھمىدى (92)
ئادەمدىن خۇداغىچە .... ئىبراھىم ھەققۇلۇف (98)

مەخپىي خاتىرىلەر

تۇنجى مۇھەببەت زەربىسى.................................... ئاپپەرى (73)

ئادرېس: ئۈرۈمچى جەنۇبىي شىنخۇا يولى 16 - نومۇر
تېلېفون: 2818897، 2819490   پوچتا نومۇرى: 830002
شىنجاڭ ئىشچىلار ۋاقىت گېزىتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
جۇڭگو خەلقئارا نەشرىيات سودا باش شىركىتى چەت ئەللەرگە تارقىتىدۇ
(782 - خەت ساندۇقى)
مەملىكەت بويىچە بىرلىككە كەلگەن نومۇرى: CN65—1012/1
پوچتا ۋاكالەت نومۇرى: 83 - 52
پارچە سېتىلىشى: 4.40 يۈەن

جاپالىق دۇنياۋى رېكورد مۇساپىسى

(ئەدەبىي ئاخبارات)

ئەركىن نۇر، ئىمىرھەسەن ماخمۇت

مۇقەددىمە ئورنىدا

ئىنسانىيەت بارلىققا كەلگەندىن تارتىپ، كىشىلەر بارلىق مۇمكىنسىزلىكلەرگە ۋە ئۆز ئىقتىدارىغا جەڭ ئېلان قىلىپ كەلدى. دۇنيا جىننىس رېكورتى مۇشۇ خىل جەڭ ئېلان قىلىش ۋە «مۇمكىنسىزلىك» لەرنىڭ خاتىرىسى.

«دۇنيادىكى ئەڭ» بويىچە جىننىس رېكورتى ۋە مۆجىزىلىرى يارىتىشقا بارلىق مىللەتلەرنىڭ، بارلىق خەلقلەرنىڭ قاتنىشىش مەجبۇرىيىتى بار. ھالبۇكى، نەچچە مىڭ يىلدىن بۇيان تەبىئەت بىلەن قەيسەرانە ئېلىشىپ كەلگەن، بەدىنى باشقا قېرىنداش مىللەتلەرگە نىسبەتەن قۇۋۋەتلىك ۋە خېلىلا سۈپەتلىك بولغان ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئارىسىدىن دۇنيا جىننىس رېكورتى مۆجىزىسىنى ياراتقان بىر كىشىنىڭ چىقماسلىقى، نومۇسلۇق بىر ئىش ئىدى. 1997 ـ يىلى ئادىل ھوشۇر

كانادالىق كوچرائىن ياراتقان جىننىس رېكورتىنى نەچچە قاتلاپ بۇزۇپ تاشلاش ئارقىلىق تۇنجى قېتىم بۇ نومۇسنى يۇدى. شۇندىن كېيىن ئارىدىن ئۈچ يىل ئۆتۈپ، جۈرئەت ئوبۇلقاسىم يەككە موتسىكلىت بىلەن 2000 ـ يىللىق تۇنجى دۇنيا جىننىس رېكورتىنى يارىتىپ، ئۇيغۇر خەلقىنىڭ قورقۇمسىز، باتۇر، جەسۇرلۇقىنى يەنە بىر قېتىم جاھانغا تونۇتتى.

جىننىس رېكورتى تارىخىدا، دۇنيا بويىچە «ئەڭ چوڭ ئاياغ» ياكى «ئەڭ كىچىك ئاياغ»، «يىغقان ھاراق بوتۇلكىسىنىڭ تۇرى ئەڭ كۆپ»، «ئەڭ جىق تۇغقان ئايال» دېگەندەك ئادەتتىكى، ئانچە قىممىتى، ئەھمىيىتى بولمىغان تۈردىكى رېكورتلار تالاي ئۇچرايدۇ. بۇلارغا سېلىشتۇرغاندا، ئۇيغۇرلار ئارىسىدىن مۇشۇ ئىككىلا ئەزىمەت جىننىس رېكورتى قامۇسىدىن ئورۇن ئالغان بولسىمۇ، بىراق، پۈتكۈل قامۇستا ئادەمنى ھاڭ ـ تاڭ

قالدۇرۇپ، سۆيۈندۈرىدىغان، قىيىنلىق دەرىجىسى بۇنىڭدەك زور بولغان، بۇنىڭدەك تەۋەككۇل تۇسىنى ئالغان، ئادەمنىڭ ھاياجىنىنى قوزغاپ ئادەمگە بىر خىل قەيسەرلىك تۇيغۇسى بېغىشلىيالايدىغانلىرى كەمدىن - كەم تېپىلىدۇ.

جۈرئەت ئوبۇلقاسىم ئۆزىنىڭ تىرىشچانلىقى، ئۆزىنىڭ شەخسىي خىراجىتى ۋە جەمئىيەتتىكى ۋىجدانلىق، غۇرۇرلۇق شەخسلەرنىڭ سەممىي يار - يۆلەكى ئاستىدا، قىسقىسى، جېنىنى ئالقىنىغا ئېلىپ قويۇپ قىلىنىغان «تەۋەككۇل» چىلىك مېۋىسى بىلەن خۇددى ئۆز يۈرىكىنى سۇغۇرۇۋالغان دانكودەك بۇ مېۋىنى دۆلەتكە - جۇڭگونىڭ ئاۋمىنىنى قايتۇرۇۋېلىش تويى ۋە دۆلىتىمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 50 يىللىقىدىن ئىبارەت قۇتلۇق قوش تويىغا سوۋغا قىلدى.

بىراق، ئۇنىڭ جېنىنى رېكورتى يارىتىش جەريانىدا نېمە كۈنلەرنى كۆرگەنلىكىنى ئۆزىدىن بۆلەك ھېچكىم بىلمەيدۇ. . . بىز تۆۋەندە، ئۇنىڭ قازانغان نەتىجىسىنى ۋە شۇ نەتىجە ئارقىسىغا يوشۇرۇنغان، نۇرغۇن كىشىلەرگە قاراڭغۇ بولغان ئەسلى رېئاللىقنى كىتابخانلار ھوزۇرىغا پەردازسىز، توقۇلمىسىز ھالدا ئەينەن سۇناقچىمىز.

ئىچكىرى ئۆلكىلەرنى پىيادە ئايلانغان ئادەم

جۈرئەتنىڭ دادىسى ئوبۇلقاسىم ئاكا قەشقەرنىڭ پەيزاۋات ناھىيىسىدە تۇغۇلۇپ چوڭ بولغان ھەمدە قەشقەر شەھىرىدە ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگەنىدى.

ئوبۇلقاسىم ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرۈپ، شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ماتېماتىكا فاكۇلتېتىدا ئوقۇدى، ئوبۇلقاسىم سىنىپ بويىچە ئەڭ ياخشى ئوقۇغانلىقى ئۈچۈن مەكتەپكە ئوقۇتقۇچىلىققا ئېلىپ قېلىنىدى.

يېڭىدىن ئوقۇش پۈتتۈرگەن ئوبۇلقاسىمنىڭ خىزمەت قىزغىنلىقى يۇقىرى بولغاچقا ئۆز كەسپىگە بېرىلىپ ئىشلىدى. بىراق بۇنداق جان كۆيدۈرۈپ ئىشلەيدىغان ياخشى كۈنلەر ئۇزاققا بارمىدى، ئارقا - ئارقىدىن «سوتسىيالىستىك تەلىم - تەربىيە ھەرىكىتى»، «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى» قاتارلىق سىياسىي ھەرىكەتلەر باشلاندى. مەكتەپتە بۇرۇنقى ئىلمىي كەيپىيات ئورنىغا ھەدەپ چوڭ خەتلىك گېزىت يېزىش، بىر - بىرىنى ئارتىپ چىقىرىش، بىر - بىرى بىلەن زىددىيەتلىشىش، ئاخىرىدا بولماي كۈرەش قىلىشىش ۋەزىيىتى ئالماشتى. ئۇ يىللاردا پۈتكۈل ئېلىمىزنىڭ سىياسىي ھاۋاسى بۇزۇلغان بولۇپ، دېھقانلار تېرىلغۇ قىلمايتتى، زاۋۇتلار ئىشلىمەيتتى، ھەممە خەق كۈرەش قىلىمىز دەپ كوچىغا چىقىۋېلىشقان، ھەتتا ئەر - خوتۇن ئىككى ئادەمنىڭ كۆزقارىشى ئوخشاش بولماي قالسىمۇ بىر - بىرى بىلەن مۇنازىرىلىشىپ، ئازارلىشىپ قېلىشىدىغان ئىشلار ئومۇميۈزلۈك ئەھۋالغا

ئايلىنىپ قالغانىدى.

ئوبۇلقاسىم «مەكتەپتە باشقىلار بىلەن كۈرەش قىلمىز دەپ كۆڭۈلسىزلىك تېپىپ بۇنداق يۈرگەندىن كۆرە مەملىكەتنى ئايلىنىپ، ماۋزېدۇڭ بارغان ئىنقىلابىي جايلارنى كۆزدىن كەچۈرۈپ كەلمەيمىزمۇ» دەپ ئويلىدى - دە، بىر نەچچە خەنزۇ ئوقۇتقۇچىلار بىلەن بىرلىكتە مەكتەپتىن چىقىپ ئىچكىرىگە بېرىش ئۈچۈن يولغا چىقتى. ئۇلار ئۈچ كۈن يول يۈرۈپ، ئاران دېگەندە داۋانچىڭغا يېتىپ باردى. تۆمۈريول ئىشچىلىرى «بۇ ئارىلىق چۆل، ئىچكىرىگە بېرىپ لەنجۇدىن ياكى شىئەندىن باشلاپ پىيادە ماڭساڭلارمۇ بولىدۇ» دەپ پويىزغا سېلىپ قويدى. ئۇلار شىئەندىن پىيادە يولغا چىقىپ، ئاز - ئازدىن مېڭىپ، توپتوغرا ئۈچ ئاي بولغاندا ماۋجۇشىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە ئۈلگۈرۈپ، ماۋزېدۇڭ ئەينى يىللىرى كۆزلۈك ھوسۇل قوزغىلىڭى مەغلۇپ بولغاندىن كېيىن، قالغان قوشۇننى باشلاپ جىڭگاڭشەنگە چىققان تاغ يوللىرىنى بويلاپ جىڭگاڭشەن تېغىغا چىقتى. يول بويىدا ماۋزېدۇڭنىڭ تۇغۇلۇپ ئۆسكەن يۇرتى، شاۋشەنگە بېرىپ ئۇ يەرلەرنى كۆزدىن كەچۈردى.

ئوبۇلقاسىم يولغا چىقىش ئالدىدا، «ئىچكىرىدە تاماقتىن قانچىلىك قىيىنلىپ كېتەرمەن» دېگەنلەرنى ئويلىغانىدى. ئەمەلىيەتتىمۇ شۇنداق بولدى. مۇسۇلمانچە ئاشخانىلار يوقنىڭ ئورنىدا كەمدىن - كەم تېپىلاتتى. شۇڭا ئۇ ھاۋانىڭ سوغۇقلىقى ۋە ئۇزۇقلىنىشنىڭ يېتەرلىك بولماسلىقى بىلەن ياڭاق سېتىۋېلىپ، ئۇنىڭ مېغى بىلەن بەدىنىدىكى ماي ماددىسىنى تولۇقلاپ ماڭدى. ئۇلار بەزى كېچىسى يېپىنىدىغان يوتقان بولمىغاچقا سوغۇقتىن توڭلاپ ئۆلۈپ قېلىشىدىن قورقۇپ بىر - بىرى بىلەن يېپىنچا ئورنىدىكى شال پاخىلىدا ھارغىچە چېلىشاتتى، بۇنىڭ بىلەن تەرلەپ - پىشىپ ئىسسىپ قالاتتى. . . بەزىدە ئۇلار كىيىم - كېچەكلىرىنى يۇسا ۋاقتىدا قۇرۇمايتتى، سوغۇق دەستىدىن چىداپ بولالماي ئىچكىرىنىڭ ئاچچىق لازىسىنى بولۇشىغا يېيىش بىلەن بەدەنلىرىنى سۇنئىي ئۇسۇلدا قىزدۇرۇپ سوغۇقتىن ئانچە - مۇنچە بولسىمۇ مۇداپىئەلىنەتتى.

كېيىنكى كۈنلەردە، بۇنى جۈرئەتنىڭ ئاپىسى پاتىگۈل ھەدە ئوغلىغا سۆزلەپ بېرىپ يۈردى. دادىسىدىكى تىرىشچانلىق روھى جۈرئەتكىمۇ تەسىر قىلماي، ئۇنىڭغىمۇ سىڭمەي قالمىدى.

ئوبۇلقاسىم ئاكا خىزمەتكە چىقىپ تاكى 1980 - يىلىغىچە مائاشى 80 يۈەندىن ئاشمىدى، ئايالى پاتىگۈل ھەدىمۇ 53 يۈەن مائاش ئېلىپ كەلگەنىدى. شۇڭا ئۇلار تۇرمۇشتا ئاددىي - ساددا ئىدى. مۇشۇ مائاشقا بەش جان قاراشلىق بولغاچقا

ئوبۇلقاسىم ئاكا بىر تەرەپتىن ئوقۇغۇچىلارغا دەرس ئۆتۈش بىلەن مەشغۇل بولسا، يەنە بىر تەرەپتىن كېچە - كېچىلەپ ماتېماتىكىغا ئائىت ئىلمىي ئەسەرلەرنى يېزىش ياكى تەرجىمە قىلىش بىلەن ئۆتەتتى. گەرچە، ئوبۇلقاسىم ئاكىغا شۇ يىللاردا بېرىلىدىغان قەلەم ھەققى ھەر مىڭ خېتىگە ئاران بەش يۈەندىن توغرا كەلسىمۇ، ھەرھالدا ئۇلار شۇنچىلىك قەلەم ھەققى كەلگىنىدىنمۇ رازى ئىدى. چۈنكى مائاشىنىڭ يەتمىگەن يېرىگە مۇشۇ قەلەم ھەققى كۆپ يېتىك بولاتتى.

ئوبۇلقاسىم ئاكا ھازىر شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ماتېماتىكا فاكۇلتېتىنىڭ دوتسېنتى. ئۇنىڭ ئېھتىماللىق نەزەرىيىسىگە ئائىت «ئورۇنلاشتۇرۇش ۋە گورۇپپىلاش» (ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپلەرنىڭ قوشۇمچە ئوقۇشلۇقى)، ئالىي مەكتەپ «ئېھتىماللىق نەزەرىيىسى»؛ «ستاتىستىكا»؛ «خەنزۇچە - ئۇيغۇرچە ماتېماتىكا تېرمىنلار لۇغىتى» قاتارلىق ئەسەرلىرى ۋە ئالتە مىليون خەتتىن كۆپرەك «ماتېماتىكا قوللانمىسى»، «ئېھتىماللىق نەزەرىيىسى ۋە ماتېماتىكا ستاتىستىكىسى» قاتارلىق 20 نەچچە پارچە تەرجىمە كىتابى نەشر قىلىندى. شۇڭا بۇ ئەجرى ئۈچۈن ئۇ 1999 - يىلى جۇڭگو ئالىملىرى قامۇسىدىن ئورۇن ئالدى...

خاسىيەتلىك نورۇزدا تۇغۇلغان بوۋاق

جۈرئەت 1971 - يىل 3 - ئاينىڭ 21 - كۈنى، خاسىيەتلىك نورۇز بايرىمىدا دۇنياغا كۆز ئاچتى.

شۇ ئاي - شۇ كۈنلەردە، ئوبۇلقاسىم ئاكا شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ماتېماتىكا فاكۇلتېتىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى بولۇش سالاھىيىتى بىلەن پۈتۈن مەكتەپتىكى باشقا ئوقۇتقۇچىلارغا ئوخشاشلا سانجىغا دېھقانلارنىڭ قايتا تەربىيىسىنى ئېلىشقا چۈشۈرۈلگەنىدى. ئۇ كۈندۈزى ئېتىزلىقتا ئىشلىسە، كەچتە ئۆگىنىشكە قاتنىشاتتى. يازلىق تېرىم باشلىنىپ كەتكەچكە زىيالىيلارنىڭ ئۆيىگە قايتىشىدىن ھەرگىز سۆز ئاچقىلى بولمايتتى. شۇڭا پاتىگۈل ھەدە ئېرىگە تېلېگرامما يوللاپ ئوغلىغا ئابدۇلئەزىز دېگەن ئاتنى قويۇشنى ئويلاشقانلىقىنى، بۇنىڭغا قوشۇلىدىغان - قوشۇلمايدىغانلىقىنى سورىدى.

ئۇزۇن ئۆتمەي، جاۋاب تېلېگراممىسى قۇمۇلغا يېتىپ كەلدى. تېلېگراممىغا ئايالىنى مۇبارەكلىگەچ، «ئىسمى جۈرئەت بولسۇن» دەپ جاۋاب يېزىلغانىدى.

— جۈرئەت، جۈرئەت، راست ئوغۇل بالىغا لايىق ئوبدان ئىسىمكەن. جۈرئەت قويايلى،— خېلىدىن بېرى قۇرئاندىكى ئىسىمنى قويۇشقا ئالدىرىغان بوۋاي، مومايلار بىردەمنىڭ ئىچىدە بۇ ئىسىمنى ئوبدانلا ياقتۇرۇپ قېلىشتى.

— ئاللاھۇئەكبەر، ئاللاھۇئەكبەر... ئاسماندىن چۈشكەن ئىسمىڭ جۈرئەت بولسۇن، كەلگۈسى ئەركەكلىك جۈرئىتىڭدىن تاغ، دەريا تىترىسۇن، دۈشمىنىڭ يەر بىلەن يەكسان بولسۇن!...

بوۋىسىنىڭ ئەزان ئېيتىپ بۇ ئىسىمنى قويغان ۋاقتىدىكى ئاۋازى پۈتكۈل ئۆينى، پۈتكۈل ئۆيدىكىلەرنىڭ قەلبىنى لەرزىگە سېلىپ ئۆتتى...

تەنھالىق تۇيغۇسى

پاتىگۈل ھەدە جۈرئەتنى تۇغقاندا، كۆكسى ئاغرىپ كېتىپ ئوپېراتسىيە قىلىنىشقانىدى. يېرىم ئايغىچە ياخشى بولالمىدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇ جۈرئەتنى ئېمىتەلمىدى. كېيىنكى كۈنلەردە، جۈرئەتنى قۇمۇلدىكى ئاتا - ئانىسىنىڭ قېشىغا ئاپىرىپ قويدى. نەتىجىدە، جۈرئەت ئوغۇل بالىنىڭ ئۇدۇل يىلىكىگە بارىدىغان ئوغۇز سۈتى ۋە ئانا سۈتىدىن مەھرۇم بولۇپ قالغاچقا ھە دېسە كېسەلدىن ئۆرە كەلمەيدىغان ئاغرىقچان، قورايدەك ئورۇق بالا بولۇپ چوڭ بولدى. مەھەللىدىكى باشقا بالىلار ئۇنى خالىغانچە بوزەك قىلاتتى، ئۇرۇۋالاتتى. جۈرئەتنىڭ ئاچچىقى يامان بولسىمۇ، ئۇلارغا ئەمەس، ھەتتا ئۆزىدىنمۇ كىچىك قىزلارغىمۇ كۈچى يەتمەيتتى. جۈرئەت ئاستا - ئاستا ئۇلار بىلەن ئوينىمايدىغان، ئۇلارمۇ جۈرئەتنى ئارىغا ئالمايدىغان بولۇۋالدى. باشقا بالىلار قوشاقچىتەك چۇرۇقلىشىپ، قىزىشىپ ئويناپ كەتكەندە، بۇ قىقاس - سۈرەنلەر ئۇنىڭ قۇلىقىغا مۇشت ئۇرغاندەك سەت ئاڭلىناتتى. چۈنكى ئۇ كىچىك تۇرۇپلا خۇددى تۇرمۇشنىڭ ئىسسىق - سوغۇقىنى كۆپ تارتىۋېرىپ، ئاخىر ھاياتتىكى بۇنداق شاۋقۇن - سۈرەنلەردىن قاچىدىغان مويسىپىت كىشىدەك يالغۇزلۇقنى، جىمجىتلىقنى خالايدىغان بولۇپ قالغانىدى. باشقا بالىلار بارمايدىغان، پىنھان، تىمتاس جايلارغا بېرىپ ئۆزى يالغۇز ئويناشقا ئامراق ئىدى. سەبىي جۈرئەت ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئۇنىڭغا مەھەللىدىكى ئاشۇ بىر توپ تونۇش بالىلاردىن كۆرە ئۆزى تونۇمايدىغان چاشقان، چۈمۈلە، كېپىنەك، كەسلەنچۈك، قۇرت - قوڭغۇز، دەل - دەرەخ، ھەتتا تاقىر تاغنىڭ تاشلىرى يېقىن ئىدى. ئۇ ئاشۇ «دوستلىرى» بىلەن مۇڭدىشاتتى، ئۇلار بىلەن «قەلب»، ھېسسىيات، ئۈچۈر، روھ ئالماشتۇراتتى ۋە ئۆزىنىڭ ئاشۇ ئالماشتۇرۇش جەريانىدا شەكىللەنگەن مۇرەككەپ، سىرلىق، ئۆزىگە خاس ئىچكى دۇنياسىنىڭ چوڭقۇرىغا چۆكۈپ كېتەتتى...

ئۇ، باشلانغۇچ مەكتەپكە كىرگەندە، ھەتتا تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ بوسۇغىسىغا قەدەم قويغاندىمۇ، يەنىلا باشقىلار خالىغانچە بوزەك ئېتىدىغان، خالىغانچە ئۇرۇۋالىدىغان ھالەت داۋاملىشىۋەردى. شۇنداق بولغاچقا، ئۇ «قاچانمۇ بىر كۈچلۈكرەك بالا بولۇپ، خەققە بوزەك بولماسمەن» دەپ ئويلاپ كېتەتتى. بەزىدە كۈچى يەتمىسىمۇ بوغۇشۇپ، ئۇرۇشۇپ، يۈز - كۆزلىرى تىرناق يارىسى ياكى كۆكلەر بىلەن تولغان ھالدا ئۆيگە يېنىپ كەلگەندە، دادىسى ئوبۇلقاسىم ئاكا باشقا بالىلارنىڭ دادىلىرىدەك ئۇنىڭ بالىلاردىن ئالالمىغان ئۆچىنى ئېلىپ، ئۇلارنى ئۇرۇپ بېرىش تۇگەل، ئەكسىچە ئۇرۇشماسلىق ھەققىدە ئۇزاقتىن - ئۇزاق تەربىيە بېرەتتى. . . چۈنكى ئوبۇلقاسىم ئاكا ئۆزى بىر ئالىي بىلىم يۇرتىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى تۇرۇپ، بالىسىنى ئۇرۇشۇشتىن توسۇمىسا بولمايتتى. ئۇ، داۋاملىق جۈرئەتكە باشقىلار چېقىلسىمۇ چېقىلماسلىق، ئۇرسىمۇ ئۇرۇشماسلىقنى تەشەببۇس قىلاتتى. جۈرئەت 12 - 13 ياشقا كىرگەندە، «دېڭىز سەرگەردانى روبىنزون كىروزو» ناملىق رومانىنى قولىغا ئېلىپلا ياقتۇرۇپ قالدى، ئۇنى قايتا - قايتىلاپ ئوقۇدى. روبىنزون كىروزونىڭ ئوبرازى ئۇنىڭدا بەك چوڭقۇر تەسىر قالدۇرغانىدى. مەنمۇ ئىنسى - جىن ئاياغ باسمىغان، باشقىلار بارمىسىز دېمۇ بارالمايدىغان، ئادەمزاتتىن خالى، پىنھان، يېگانە ئارالغا كېتىپ يالغۇز بىر ئارامخۇدا ئۆتسەم، ئۆز كۈچۈمگە تايىنىپ مۇستەقىل بىر ياشاپ باقسام، ھېچكىم ئىشلىرىمغا ئارىلاشمىسا. . . دەپ ئويلايتتى.

ئۇ ھەپتىدە بىر كېلىدىغان يەكشەنبىنى چىڭ تۇتۇپ، باشقىلار ئۇخلاۋاتقان قاقپۇدا ئاستا ئورنىدىن تۇراتتى - دە، سومكىغا ناندىن بىر پارچە سېلىپ يۇتنىڭ ئۇچىدا پەم بىلەن ماڭغانچە ئىشىكتىن ئوغرىلىقچە چىقىپ كېتەتتى. شۇ چىققانچە خۇڭيەنچى (قىزىل تورنا كۆلى، يەنى ھازىرقى يېڭى شەھەتلىك يېنىدا) ئۈستىدىكى تاغنىڭ ئىچىگە ئۆزى يالغۇز مېڭىپ كىرىپ كېتەتتى. تاغنىڭ ئۈستىگە قىيىن يەرلىرىنى تاللاپ يامىشىپ چىقىپ، تاقىر تاغدا ئۆزى يالغۇز ئۇيان - بۇيان مېڭىپ، ئۆزىچە بەش - ئالتە تاغنى ئارتىلىپ داۋاملىق ئىچكىرىلەپ كىرىپ باقاتتى.

نۇرغۇن كىشىلەر تاقىر، گىياھسىز تاغقا بېرىشتىن قورقىدۇ. بېرىپ قالسىمۇ ئادەمسىز، باش - ئاخىرى يوق، چەكسىز جىمجىتلىقتىن زېرىكىپ ئىت بولۇپ كېتىدۇ. بىراق جۈرئەت باشقىلار زېرىككەن شۇ تاغقا ئىچكىرىلەپ كىرگەنچە قانچىكى جىمجىتلىققا، تىمتاسلىققا ئېرىشكەنچە، قانچىكى شەھەردىن، توغرىراقى ئادەملەر توپىدىن يىراقلاپ كەتكەنچە كۆڭلى شۇنچە خۇش بولۇپ ئېچىلىپ كېتەتتى. تاغنىڭ ئىچ - ئىچىگە كىرىپ كەتكەندە، قانداقتۇر تاشقا ئايلىنىپ كەتكەندەك كۆرۈنىدىغان بىر خىل شەكىلدىكى نەرسىلەرنى، يامغۇرلۇق كۈنلەردە بولسا تاغدا ئاسماندىن ياغقاندەك مىغىلداپ كېتىدىغان سازاڭلارنى تىرىشكە ئامراق ئىدى. ئۇ بۇ نەرسىلەرگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمەيتتى. چۈنكى بوۋىسى: «ئادەم ئۆلسە، ئۇنىڭ روھى ئۇچار قۇش، ھايۋانات ياكى ئۆسۈملۈك، دەل - دەرەخ، ھەتتا تاشقا ئوخشاش ھەر خىل نەرسىلەرگە ئايلىنىپ كېتىدۇ. ئۆلگۈچى دۇرۇس نىيەتلىك بولسا، بۈركۈت، قۇشقاچ، قارلىغاچ، يولۋاس، بۆرە، يىلانغا ئوخشاش نەرسىلەرگە؛ دۇرۇس نىيەتلىك كىشى بولمىسا تۆڭگۈز، تۈلكە، چىۋىن، پاشىغا ئوخشاش باشقا نەرسىلەرگە ئايلىنىپ كېتىدۇ. تاشقى دۇنيادىكى جانلىق ۋە جانسىز نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىدە ئۆز ئالدىغا جېنى، روھى بار، ئۇنى نابۇت قىلىش ئۆزىمۇ تونۇمايدىغان بىگۇناھ بىر ئادەمنى ئۆلتۈرۈپ، قاتىللىق قىلغان بىلەن باراۋەر» دەيتتى. بۇنداق ئىدىيە ئۇنىڭ روھىغا قۇمغا سىڭگەن سۇدەك سىڭىپ، ۋۇجۇدىغا ئۇزلىشىپ كەتكەنىدى. شۇڭا ئۇ ھەر بىر جانسىز نەرسىلەرگىچە ئىنچىكىلەپ، سىنچىلاپ قاراپ كېتەتتى ۋە تەگسىز خىياللارغا چۆمۈلەتتى. بەزىدە قورقۇنچلۇق، سۈرلۈك غارلارنى ئۇچراتسا ئىچىگە بىر ئاماللارنى قىلىپ كىرىپ باقاتتى. تۆشۈكلەر ئۇچرىسا نېمىدۇر بىرنەرسە چىقىپ قالىدىغاندەك كولاپ كۆرەتتى. . .

ئۇ ئۆزىنى ئەڭ يالغۇز، ئەڭ غېرىب ھېس قىلغانلىرىدا ئۇنىڭ قەلبىگە ئاشۇ تەبىئەت قوينى تەسەللى بېرەلەيتتى. چۈنكى ئۇ ھېچقانداق ئىچ گېپىنى، ئىچ سىرىنى بىرەرىگە، ھەتتا ئاتا - ئانىسىغۇ ئېيتمايتتى. غېرىبلىق نۇرلىرى خۇددى ئىلاھىي كۈيدەك ئۇنىڭ زۇلمەتلىك ئۆيىنى، ئۇنىڭ ئاشۇ زۇلمەتلىك ئۆيدەك تىمتاس قەلبىنى يورۇتۇپ تۇراتتى. . .

جۈرئەت كوچىغا چىقىشتىن، جىق ئادەملەر بار يەرگە ياكى ئاممىۋى سورۇنلارغا بېرىشتىن قورقاتتى. ئۇ ئادەم خالىمايتتى، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ باشقا تەنتەربىيە چولپانلىرىدەك نەچچە ئون مىڭلاپ تاماشىبىنلىرى توپلانغان، ئۇلارنىڭ چاۋاكلىرى، ئۇلارنىڭ ئالقىش سادالىرى ئۇزۇلمەي ياڭراپ تۇرىدىغان مۇقىم تەنتەربىيە سورۇنلىرىدا ئېلىپ بېرىلىدىغان تەنتەربىيە تۈرىنى ئەمەس، باشتىن - ئاخىر ھېچكىم ھەمراھ بولالمايدىغان، ئەڭ ئاخىرقى نۇقتىغا يېتىپ بارسىمۇ ئۇنى ئالدىغا چىقىپ كۈتۈپ تۇرىدىغان ھېچكىمى بولمىغان بىر «غەيرىي»، ئەمما ئۆزىنىڭ تەنھا خاراكتېرىگە بەكمۇ ماس كېلىدىغان بىر تۈرنى تاللىۋالدى. مانا بۇ ئۇنىڭ چەكسىز ئىچكى كۈچىنى يېتىلدۈرگەن ھەمدە ئاجايىپ زور مەدەت بېرىپ كەلگەن تەنھالىقنىڭ قۇدرىتى

ئىدى! . . .

خىيالچان بالا

جۇرئەت ئۆزىنىڭ خىيالىغا كەلگەنچە بىر ئىشلارنى قىلىپ باقىدىغان، ئۆزىگە قاتتىق ئىشىنىدىغان بالا ئىدى. ئۇ يىڭىدىن - يىڭى نەرسىلەرنى ياساپ باقاتتى. كىشىلەرنىڭ ئويلىمىغان يېرىدىن چىقاتتى. مەكتەپتە ئۆتكۈزۈلگەن شۇ خىلدىكى مۇسابىقىلەردە ياخشى نەتىجىلەرگە ئېرىشەتتى. ئۇ، باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ يۇقىرى يىللىقىغا چىققاندا، مەكتەپتە ئۆتكۈزۈلگەن بىر قېتىملىق مۇسابىقىگە ئۆزى ياسىغان بىر كاۋاپداننى قاتناشتۇردى. بۇ كاۋاپدان قۇرۇلمىسى كىچىك، كۆرۈنۈشى چىرايلىق بولۇشتىن تاشقىرى ئەڭ مۇھىمى، شەھەر ئاھالىلىرىنىڭ دالا سەيلىسى ياكى كوندىلىك تۇرمۇشىغا قولايلىق، ئوتۇن - كۆمۈرسىز، توكسىز ھالەتتىمۇ شامنى يېقىلغۇ قىلىپ ئىشلىتىشكە بولىدىغان كاۋاپدان ئىدى.

جۇرئەتنىڭ تەسەۋۋۇرى زىيادە مول، كۆزىتىشى ئۆزگىچە، ھەر بىر چوڭ - كىچىك نەرسىلەردىن ئۆزىگە خاس نەرسىلەرنى بايقاشقا ماھىر ئىدى. بەزىدە باشقىلار ئۇنىڭ خىيالىنى بىلسە، ئۇنى نورمال بالا ئەمەس، بەلكى بىر خىل روھىي كېسەل بالىدەك ھېس قىلىشىپ قالاتتى.

جۇرئەتنىڭ تولۇقسىز ئوتتۇرىدا ئوقۇۋاتقان مەزگىللىرى ئىدى. بىر كۈنى كەچتە ئۇ ماتېماتىكا ئىمتىھانى ئۈچۈن دەرس تەكرارلاۋاتاتتى، تۇيۇقسىز چىراغ ئۆچۈپ قالدى.

- ئاپلا، تازا جىددىي ۋاقىتتا توكنىڭ كەتكىنىنى كۆرمەمدىغان،- دېدى ئۇ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە بىردىنلا غودۇراپ.

- ھېسابلىرىڭنى ئىشلەپ بولغانمۇ؟- سورىدى دادىسى كۆڭۈل بۆلۈپ.

- تېخى ئىشلەۋاتقان. . .

- ئەمدى قانداق قىلىسەن، ئەتە ئەتىگەن ئىمتىھان تۇرسا.

- قەلەمنى نوقۇل خەت يازىدىغان قىلىپلا ئىشلىمەي، ئۇنى مۇشۇنداق تۆك كەتكەندە چىراغ ئورنىدا ياندۇرغىلىمۇ بولىدىغان قىلىپ ئىشلىسە، دەرسلەرنىڭ قالغىنىنىمۇ تۈگىتىپ ئاندىن ياتقان بولسام نەقەدەر بەلەن بولغان بولاتتى. ھە! مەن مۇشۇنداق بىر قەلەم ياساپ چىقايمىكىن، دەپ ئويلاپ قالدىم، دادا.

«ماڭەۋا، ئەخمەق» دېگۈسى كەلدى دادىسى ئوبۇلقاسىم ئاكا ئۇنىڭ خىيالىنى بەڭگىنىڭ خىيالىدەك ئارتۇقچە ھېس قىلىپ. شۇنداق بولسىمۇ ئۇنىڭ كۆڭلى ئۈچۈنلا سوراپ قويدى:

- قېنى دەپ باقە، قانداق ياسايسەن، ئۇنى؟

- قەلەمنىڭ چوڭلۇقىدا باتارىيە بولسىلا بولاتتى. ئۇ باتارىيىنى قەلەمنىڭ بۆكىدەك بىر يەرگە جايلاشتۇرۇپ قويسام. بىراق بۇنداق كىچىك تىپتىكى باتارىيىنى تاپقىلى بولمايدۇ - دە!

دەرۋەقە شۇنداق ئىدى، ئۇ يىللاردا باتارىيە ساپلا چوڭ كېلەتتى، ھازىرقىدەك ئۇششاق باتارىيىلەر تېخى ياسالمىغان ياكى ياسالغان بولسىمۇ شىنجاڭغا كەلمىگەنىدى. شۇڭا جۇرئەت ئۇدا ئىككى يىلغىچە كىچىك تىپتىكى ئەمما توك سەرپىياتى يۇقىرى بولغان باتارىيە ياساش كويىدا يۈردى. ئۇ، دادىسىدىن نېمە نەرسىدىن، قانداق ماددىدىن كۆپ توك چىقىدىغانلىقىنى، باتارىيىنىڭ تەركىبىدە نېمىلەرنىڭ بولىدىغانلىقىنى سوراپ چوڭقۇر ئويغا چۆمەتتى.

بىر كۈنى جۇرئەت يەنە دادىسىغا شۇنداق دېدى:

- ئادەم ماڭغاندا ئايىغىنىڭ چەمى بىلەن يەرنىڭ سۈركىلىشىدىن توك ھاسىل قىلغىلى بولسا، ماڭغانچە توك جىقلىشىپ زاپاس ساقلىنىپ تۇرسا، موتسىكلىتنىڭ ئىككى چاقىنىڭ ئورنىغا كانكىنىڭ چاقىدەك كىچىك چاق بېكىتسە، دېمەك موتسىكلىتنىمۇ كىچىكلىتىپ پۇتنىڭ ئاستىغىلا بېكىتىۋالغىلى بولغىدەك. . .

- سارالڭ بوپسەن،- دېدى دادىسى ئۇنىڭ خىيالىنى ئاڭلا - ئاڭلىمايلا،- ئۇنداق كىچىك موتسىكلىت سېنى قانداق كۆتۈرىدۇ؟ ئۇنداق ئوڭاي ئىش بولىدىغان بولسا، خەق بۇ چاغقا سەن دېگەندەك ياساپ بولماي ئېغىر تىپتىكى موتسىكلىتنى مىنىپ يۈرەمتى؟!

جۇرئەت گەرچە بۇ نەرسىلەرنى ياساپ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىپ بولالمىغان بولسىمۇ، شۇ ياشتىكى كىچىك بالىنىڭ ئاشۇنچىلىك ئىلمىي قىياس، مول، ئۆزگىچە تەپەككۇر ۋە كۆزىتىشنى ئوتتۇرىغا قويالىشى ھەقىقەتەن كىشىنى سۆيۈندۈرىدىغان ئىلغار تەرەپ ئىدى. ئەگەر ئۇنىڭ بۇنداق خىياللىرىنى، ئىلمىي قىياسلىرىنى ئەمەلگە ئاشۇرغىدەك ماكان ۋە زامان، كونكرېت ئېيتقاندا تولۇق شارائىت بولغاندا ئىدى، ئۇنى بىر كەشپىياتچى، ئىدىسوندەك كاتتا ئالىم بولمايتتى دەپ كىم ئېيتالىسۇن؟! . . .

«چوڭ بولسام مەنمۇ ۋېلسىپىت بىلەن دۇنيانى ئايلىنىمەن»

جۇرئەت كىچىكىدىن چۈچەك ۋە جەڭنامىلەرنى ئاڭلاشقا ئامراق ئىدى. بولۇپمۇ، باتۇرلۇق، جەسۇرلۇق ھەققىدىكى چۆچەكلەرگە كىرىپلا كېتەتتى. بىكار بولسىلا ئانىسىنى چۈچەك ئېيتىپ بېرىشكە قىستايتتى. بۇنداق چاغلاردا پاتىگۈل ھەدە ئۆزى بىلىدىغان چۆچەكلىرىنى زېرىكمەستىن سۆزلەپ بېرەتتى.

— شاھزادە ئۆچار ئاتقا مىنىپ مېڭىپتۇ، مېڭىپتۇ، تاغ - دەريا، چۆل - جەزىرىلەرنى بېسىپ ھېلىقى شەھەرگە يېتىپ كەپتۇ...

— ئاپا، ھازىر نېمىشقا چۆچەكتىكىدەك قىزىق ئىشلار يوق؟

— ...

— ئاپا، دادامغا دەپ ماڭىمۇ بىر ياغاچ ئات ئېلىپ بېرىڭلار، مەنمۇ ئۇنىڭ بىر قولىقىنى شۇنداق بۇرىسام، لىككىدە ئاسمانغا كۆتۈرۈلۈپ ئۇچسا، يەنە بىر قولىقىنى بىر تولغىسام، يەرگە چۈشسە... پاھ، نېمىدېگەن قىزىق - ھە! دادام مېنى تاپالماي ئىزلەپ كەتسە، ئىزلەپ كەتسە تازا...

— قالايمىقان سۆزلىمە بالام، ئاغزىڭنى ئۇشۇتۇپ، - دەيتتى ئاپىسى ئۇنىڭ بۇ گەپلىرىدىن چۆچۈپ. خۇددى ئوغلى راستتىنلا نەلەرگىدۇر ئىز - دېرەكسىز يوقىلىپ كەتكەندەك كۆڭلى غەش بولۇپ.

جۈرئەت چۆچەكلەر دۇنياسىدا ياشاشنى بەكلا ئارزۇلايتتى. بەزىدە ئەنە شۇنداق غەلىتە پىكىرلىرى بىلەن ئاپىسىنى ساراسىمىغا سالاتتى. پاتىگۈل ھەدە نازۇك ئانىلىق قەلبى بىلەن ئەمدىلىكتە جۈرئەتتىن ئەنسىرەپلا يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. ئەمما جۈرئەتنىڭ ئۆزى خالىغانچە تىزگىنسىز بىر ياشاپ باققۇسى كېلەتتى.

ئوبۇلقاسىم ئاكا جۈرئەتكە ئىنسانلارنىڭ دۇنياغا يارىلىشى ھەققىدىكى ئەپسانىلەردىن تارتىپ، پەيغەمبەرلەر، ئەۋلىيا - ئەنبىيالار ھەققىدىكى قىسسىلەرگىچە سۆزلەپ بېرەتتى. دىنىي ئەپسانىلەر جۈرئەتنىڭ تەسەۋۋۇرىنى چەكسىز قاناتلاندۇرۇپ، باللىق روھىغا بۆسۈپ كىرەتتى. يېزىقچىلىق ھەۋىسى كۈچلۈك بولغان بۇ دادا ئۆزى ئوقۇغان كىتابلاردىن ئەرلىك، ئوغۇللۇق خاراكتېرىنى يېتىلدۈرۈشكە ياكى بالىلارنى قورقۇمسىز، باتۇر قىلىپ يېتىلدۈرۈشكە تۈرتكە بولىدۇ دەپ قارىغانلىكى ئەسەرلەرنى ئاددىيلاشتۇرۇپ سۆزلەپ بېرەتتى. ئەنە شۇ ھېكايىلەر ئارىسىدا جۈرئەتنى ھەممىدىن بەك مەپتۇن قىلىدىغىنى ماركوپولو ۋە ماگېللاندەك ئېكسپېدىتسىيىچىلەر، جاھانكەزدىلەرنىڭ خەتەرگە تولغان قىزىق سەرگۈزەشتىلىرى ئىدى. ئۇ، كىچىكىدىن بۇنداق شەخسلەرنىڭ ھېكايىلىرىنى تەكرار - تەكرا ئاڭلىدى، مەكتەپكە كىرىپ خەت تونۇغۇدەك بولغاندىن ئېتىبارەن ئۆزى ئىزلەپ - تېپىپ شۇ خىلدىكى كىتابلارنى ئاز - ئازدىن بولسىمۇ ئوقۇشقا باشلىدى. ئۇنىڭ «80 مىڭ مېتىر سۇ ئاستىدا»، «كاپىتان گراندى ۋە ئۇنىڭ پەرزەنتلىرى»گە ئوخشاش ئوقۇغان كىتابلىرى ئەنە شۇ مەزگىللەرنىڭ مەھسۇلى ئىدى. ئۇ، كىتابلارنى ئوقۇغانسېرى ئوقۇغۇسى كېلەتتى.

جۈرئەت دادىسى ئوبۇلقاسىم ئاكىنىڭ پىيادە ئىچكىرى ئۆلكىگە بارغانلىقى، بولۇپمۇ تاغسىنىڭ ۋېلىسىپىتلىك سەپىرى ھەققىدىكى ھېكايىنى تالاي ئاڭلىغىنىدا قارىماي يەنە ئاڭلىغۇسى كېلەتتى. پاتىگۈل ھەدىمۇ ئوغلى ئۈچۈن تالاي قېتىملاپ ئېيتىشقا رازى ئىدى:

— ئاتاڭنىڭ قەشقەرلىك ئىنىسى ۋېلىسىپىت بىلەن 18 كۈندە ئاقسۇنىڭ باي ناھىيىسىدىكى تۇغقانلىرىنى يوقلاپ كېلىپ كەتكەنىكەن. چۈنكى ئۇ ۋاقىتلاردا بىر خىل يۇقۇملۇق كېسەل تارقىلىپ كەتكەن بولۇپ، كىشىلەر بىر يۇرتتىن يەنە بىر يۇرتقا ئاتلاپ ماڭسا، دوقمۇش - دوقمۇشلاردا ساقچىلار ماشىنا توسۇپ سالامەتلىكى ۋە ئۇ كىشىنىڭ سالاھىيىتى ھەققىدىكى تونۇشتۇرۇش، يول خېتىگە ئوخشاش رەسمىيەتلىرىنى سۈرۈشتە قىلىشاتتى. ۋېلىسىپىت مىنگەن ياكى پىيادە ماڭغانلارلا بۇنىڭدىن ساقلىنىپ قالاتتى. شۇڭا ئۇ بىرەر مىڭ كىلومېتىرچە يولنى ۋېلىسىپىت بىلەن ماڭغانىكەن.

— ھازىرقى ئادەملەر نېمىشقا شۇنداق چىدامىلىق ئەمەس؟ - دەيتتى جۈرئەت، - چوڭ بولسام مەنمۇ ۋېلىسىپىت بىلەن دۇنيانى ئايلىنىپ چىقىمەن.

«موتسىكلىت راستتىنلا شۇنداق قالتىس نېمىدۇ؟!»

مەھەللىدىكى بالىلارنىڭ ھەممىسىنىڭ دېگۈدەك ۋېلىسىپىتلىرى بار ئىدى. ئەمما دادىسىنىڭ ئۇنىڭغا ۋېلىسىپىت ئېلىپ بېرىش خىيالىغىمۇ كىرىپ چىقمىغاندەك قىلاتتى. چۈنكى ئۇلارنىڭ ئۇ چاغلاردا ئىقتىسادىي ئەھۋالىمۇ ئادەتتىكىچە ئىدى.

جۈرئەت ئاتا - ئانىسىدىن ئوغرىلىقچە ھەر كۈنى قاقپۇدا قوشنىسىغا سۈت ئەكىلىپ بېرىدىغان، بۇنىڭ بەدىلىگە ئۇ قوشنىسىنىڭ ۋېلىسىپىتىنى مىنىدىغان بولدى. سۈت ئەكىلىمەن دەپ بىر تاتلىق ئۇيقۇسىنى بۇزۇپ ئاۋارىچىلىق تارتىشتىن قۇتۇلغىنى ئۈچۈن قوشنىسى خۇش بولسا، جۈرئەت سۈت ئەكىلىش باھانىسىدا ۋېلىسىپىت مىنىۋالغىنى ئۈچۈن خۇش ئىدى. جۈرئەتكە ئىككى كىلومېتىر ئارىلىق ھەرگىز يىراقلىق قىلىپ قالمايتتى، بەلكى ئۇ قانچە يىراق بولسا شۇنچە ياخشى بولاتتى، دەپ ئويلايتتى. ئۇ ۋېلىسىپىتقا شۇ قەدەر ئامراق ئىدىكى، چوڭ بولسام ۋېلىسىپىت بىلەن خەت - چەك تارقىتىدىغان پوچتىكەش بولسام، كۈن بويى ۋېلىسىپىت مىنىپلا يۈرسەم، نېمىدېگەن ياخشى - ھە، دەپ ئارزۇلاپ كېتەتتى...

1983 - يىلى پاتىگۈل ھەدە داۋالىنىش ئۈچۈن جۈرئەتنى ئېلىپ بورتالانىڭ ئارشاڭ ناھىيىسىگە يول ئالماقچى بولدى. بىراق يولغا